

KAPITAŁ LUDZKI
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 Projekt współfinansowany przez
 Unię Europejską w ramach
 Europejskiego Funduszu
 Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI
 FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nazwa przedmiotu		Kod ECTS	
Wiedza o historii języka polskiego - ćwiczenia - morfologia		8.0.13813	
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot			
Zakład Języka Polskiego			
Studia			
wydział	kierunek	poziom	pierwszego stopnia
Wydział Filologiczny	Filologia polska	forma	stacjonarne
		moduł	wszystkie
		specjalnościowy	wszystkie
		specjalizacja	wszystkie
Nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących)			
dr hab. Lucyna Warda-Radys, profesor uczelni; dr hab. Róża Wosiak-Śliwa, profesor uczelni; prof. dr hab. Marek Cybulski; dr hab. Izabela Kępka, profesor uczelni; dr hab. Hanna Makurat-Snuzik, profesor uczelni			
Formy zajęć, sposób ich realizacji i przypisana im liczba godzin		Liczba punktów ECTS	
Formy zajęć		2	
Ćw. audytoryjne		30 godzin - udział w zajęciach;	
Sposób realizacji zajęć		10 godzin - praca samodzielna studenta;	
zajęcia on-line, zajęcia w sali dydaktycznej		10 godzin - przygotowanie do kolokwium zaliczeniowego.	
Liczba godzin		Razem: 50 godzin = 2 ECTS.	
Ćw. audytoryjne: 30 godz.			
Termin realizacji przedmiotu			
2024/2025 letni			
Status przedmiotu		Język wykładowy	
obowiązkowy		polski	
Metody dydaktyczne		Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymagania egzaminacyjne	
Analiza tekstów z dyskusją		Sposób zaliczenia	
		Zaliczenie na ocenę	
		Formy zaliczenia	
		- ustalenie oceny zaliczeniowej na podstawie ocen cząstkowych otrzymywanych w trakcie trwania semestru	
		- kolokwium	
		Podstawowe kryteria oceny	
		Student otrzymuje zaliczenie na podstawie:	
		<ul style="list-style-type: none"> • czynnego udziału w ćwiczeniach: systematycznego przygotowywania w formie ustnej i/lub pisemnej zagadnień wskazanych przez prowadzącego, wykonywaniu ćwiczeń i zadań podczas zajęć (30%), • pisemnego kolokwium lub cyklu sprawdzianów z zagadnień wskazanych przez prowadzącego (70%). 	
Sposób weryfikacji założonych efektów uczenia się			

zakładany efekt uczenia się	kolokwium/ sprawdziany cząstkowe		aktywność na zajęciach/ wykonywanie zadań wskazanych przez prowadzącego
	Wiedza		
K_W06	+		+
	Umiejętności		
K_U04	+		+
	Kompetencje społeczne		
K_K02	+		+

Określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymogami wstępnymi**A. Wymagania formalne**

Brak

B. Wymagania wstępne

Wiedza z zakresu fonetyki historycznej języka polskiego (chyba że w szczególnych przypadkach prowadzący postanowi inaczej).

Cele kształcenia

Zapoznanie studentów z genezą języka polskiego i podstawowymi procesami językowymi, które przyczyniły się do ukształtowania współczesnej polszczyzny. Ukazanie śladów dawnych procesów językowych (w zakresie morfologii) we współczesnym języku polskim. Kształcenie umiejętności diachronicznej analizy zjawisk językowych.

Treści programowe

Struktura morfologiczna wyrazu a paradygmaty imienne w trzech podstawowych epokach rozwojowych (ze szczególnym zwróceniem uwagi na etap prasłowiański i zmniejszenie liczby modeli odmiany rzeczowników w języku polskim). Końcówki ekspansywne, regresywne i zanikłe w deklinacji rzeczowników. Ewolucja deklinacji przymiotników. Odmiana zaimków. Powstanie deklinacji liczebnikowej. Dawny podział czasowników na koniugacje i klasy. Nowa polska koniugacja -am, -asz. Końcówki czasu teraźniejszego. Rozwój trybu rozkazującego. Powstanie nowego czasu przeszłego złożonego i zanik czasów przeszłych prostych (aorystów i imperfektum). Czas przyszły prosty i złożony. Etapy rozwoju trybu warunkowego. Bezokolicznik. Przeobrażenia imiesłów.

Wykaz literatury**Na początku semestru prowadzący ustala zestaw lektur wymaganych do zaliczenia przedmiotu****A. Literatura wymagana do ostatecznego zaliczenia zajęć (zdania egzaminu):****A.1. wykorzystywana podczas zajęć**Podręczniki i wybory ćwiczeń:

- K. Długosz-Kurczabowa, S. Dubisz, Gramatyka historyczna języka polskiego, Warszawa 2006(fragmenty).
- S. Rospond, Gramatyka historyczna języka polskiego, Warszawa 1999 (fragmenty).
- Z. Klemensiewicz, T. Lehr-Splawiński, S. Urbańczyk, Gramatyka historyczna języka polskiego, Warszawa 1955 (fragmenty).
- Grybosiova, A. Kowalska, Materiały do ćwiczeń z gramatyki historycznej języka polskiego, Katowice 1988.

Wybory tekstów:

- S. Vrtel-Wierczyński, Wybór tekstów staropolskich, Warszawa 1977.
- W. Rzepka, W. Wydra, Chrestomatia staropolska, Wrocław 1986.

A.2. studiowana samodzielnie przez studenta

- K. Długosz - Kurczabowa, S. Dubisz, Gramatyka historyczna języka polskiego w testach, ćwiczeniach i tematach egzaminacyjnych, Warszawa 2006.

B. Literatura uzupełniająca:Podręczniki:

- J. Strutyński, Elementy gramatyki historycznej języka polskiego, Kraków 1998.
- W. Kuraszkiewicz, Gramatyka historyczna języka polskiego. Podstawowe wiadomości z wyborem tekstów staropolskich do ćwiczeń, Warszawa 1972.
- Z. Stieber, Historyczna i współczesna fonologia języka polskiego, Warszawa 1966.
- T. Lehr-Splawiński, Język polski. Pochodzenie, powstanie, rozwój, Warszawa 1978.
- D. Podlaska, Gramatyka historyczna języka polskiego z elementami gramatyki języka staro-cerkiewno-słowiańskiego i dialektologii, Słupsk 1996 in.
- Teksty staropolskie. Analizy i interpretacje, red. W. Decyk-Zięba i S. Dubisz, Warszawa 2003.
- Cz. Bartula, Podstawowe wiadomości z gramatyki scs na tle porównawczym, wyd. dowolne.
- L. Moszyński, Wstęp do filologii słowiańskiej, Warszawa 1984.

Słowniki etymologiczne:

- Brückner, Słownik etymologiczny języka polskiego, Kraków 1957 (lub wyd. nast.).

- F. Sławski, Słownik etymologiczny języka polskiego, Kraków od 1952.
- Bańkowski, Etymologiczny słownik języka polskiego, t. I-II, Warszawa 2000.
- W. Boryś, Słownik etymologiczny języka polskiego, Kraków 2005.

Słowniki ogólne:

- S. B. Linde, Słownik języka polskiego, t. I-VI, wyd. II, Lwów 1854-1860, wyd. III, Warszawa 1951 (lub wyd. nast.).
- S. Reczek, Podręczny słownik dawnej polszczyzny, Wrocław 1968 (lub wyd. nast.).
- Słownik staropolski, red. S. Urbańczyk, t. I-X, Warszawa 1953 i tomy następne.
- Słownik polszczyzny XVI wieku, red. M. R. Mayenowa, t. I-XXI, Wrocław od 1966.

Artykuły:

- S. Urbańczyk, Jaką polszczyzną mówił Jan Kochanowski i jego rówieśnicy?, „Język Polski”, R. XXXIII, 1953, s. 214-224.
- Dunaj, Język polski najstarszej doby piśmiennej (XII-XIII wiek), Kraków 1975.
- tegoż, Ogólne zasady rozwoju fleksji rzeczowników w języku polskim, „Prace Filologiczne” 1985, XXXII, s. 109-114.
- S. Dubisz, Rozwój polskiego systemu fonologicznego, [w:] Studia z historii języka polskiego, pod red. W. Kupiszewskiego, Warszawa 1994, s. 9-19.

Kierunkowe efekty uczenia się	Wiedza
K_W06 K_U04 K_K02	<p>Wiedza</p> <p>K_W06 Student: - zna i rozumie podstawowe metody analizy historycznojęzykowej tekstów staropolskich; - rozpoznaje ślady dawnych procesów językowych (fleksyjnych) we współczesnej polszczyźnie; - wskazuje skutki historycznych procesów językowych dla systemu języka polskiego; - wyciąga proste wnioski na temat ewolucyjności języka i jego podsystemów oraz ogólnych kierunków zmian językowych.</p> <p>Umiejętności</p> <p>K_U04 Student: - wyprowadza wnioski na podstawie obserwacji faktów językowych: wskazuje skutki poszczególnych zmian fleksyjnych dla systemu języka polskiego; wykrywa powody zmian językowych; objaśnia pr; analizuje współczesne warianty fleksyjne i przedstawia je jako skutek przeobrażeń w zakresie deklinacji i koniugacji; - porównuje kierunki niektórych zmian językowych w wybranych językach słowiańskich; - rozpoznaje wybrane historyczne wpływy języków słowiańskich na polszczyznę.</p> <p>Kompetencje społeczne (postawy)</p> <p>K_K02 Student: - efektywnie organizuje swoją pracę na obszarze językoznawczym i krytycznie ocenia stopień jej zaawansowania; - potrafi pracować samodzielnie i w grupie; przestrzega poczynionych ustaleń; - samodzielnie podejmuje proste działania badawcze (poszukiwanie śladów dawnych procesów językowych we współczesnej polszczyźnie); - rozumie potrzebę dbania o dziedzictwo językowe i docenia jego wagę dla zachowania tożsamości narodowej; propaguje odpowiednie wzorce zachowań językowych.</p>
<p>Kontakt</p> <p>lucyna.warda-radys@ug.edu.pl</p>	